

16. PRŮMYSL A ENERGETIKA

A. PRŮMYSL

Průmyslovým odvětvím (dále jen průmysl) se rozumí soubor podnikatelských subjektů, které vyrábějí průmyslové výrobky s obdobným ekonomickým určením, při jejichž výrobě byly použity stejné nebo obdobné druhy surovin a materiálů nebo stejné technologické postupy. Do průmyslového odvětví se zahrnuje průmyslová činnost celého podnikatelského subjektu. Vyrábí-li podnikatelský subjekt výrobky patřící do několika odvětví, zařazuje se do toho odvětví, které kvantitativně převažuje. Odvětvová klasifikace ekonomických činností (OKEČ) člení průmysl na tři základní skupiny (sekce): Těžbu nerostných surovin, Zpracovatelský průmysl a Výrobu a rozvod elektřiny, plynu a vody. Podrobnější členění pak zahrnuje 17 odvětví (subsekcí).

Základní zpravodajskou jednotkou průmyslové statistiky je podnikatelský subjekt (tj. právnická nebo fyzická osoba, která má postavení podnikatele) s převažující průmyslovou činností, zařazený podle Odvětvové klasifikace ekonomických činností, platné od 1. 12. 1993, do podtříd činnosti 10.00 0 až 41.00 2.

Poznámky k tabulkám

Tab. 16-1. a 16-2., 16-8. až 16-11. Základní ukazatele průmyslu

Údaje v tabulkách 16-1., 16-2. a 16-8. jsou čerpány ze zpracování **čtvrtletních** statistických výkazů, přičemž se jedná o předběžné údaje za soubor podnikatelských subjektů s 20 a více zaměstnanci. Za podnikatelské subjekty s méně než 20 zaměstnanci, které nejsou zahrnuty do čtvrtletního statistického zjišťování, je v tabulce 16-1. uveden odhad údajů. Odhad byl zpracován na základě poznatků o této velikostní skupině z předchozích let, informací z Registru ekonomických subjektů i vývoje v příbuzných velikostních skupinách zahrnutých do čtvrtletního statistického zjišťování. Podíl podnikatelských subjektů ve velikostní skupině 0-19 zaměstnanců (odhad) na průmyslu celkem se liší podle jednotlivých ukazatelů a lze jej vypočítat z údajů v tabulce.

Naproti tomu údaje v tabulkách 16-9. až 16-11. obsahují údaje ze zpracování ročních statistických výkazů.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců zahrnuje všechny kategorie stálých, sezónních i dočasných zaměstnanců, kteří jsou v pracovním poměru k zaměstnavateli. Do **počtu pracovníků (zaměstnaných osob)** se zahrnují zaměstnanci v evidenčním počtu ekonomických subjektů a soukromí podnikatelé.

Manuálně pracující zaměstnanci jsou zaměstnanci zařazení ve třídách 6 až 9 klasifikace zaměstnání KZAM.

Zaměstnanci tř. 1 KZAM jsou vedoucí a řídicí pracovníci. Do tř. 1 KZAM patří např. manažeři, ředitelé, náměstci, vedoucí oddělení (pokud mají alespoň 1 podřízeného pracovníka).

Mzdy zaměstnanců jsou peněžitá plnění nebo plnění formou naturální mzdy poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnancům (vedeným v evidenčním počtu zaměstnanců) za práci.

Průměrná hrubá měsíční mzda jednoho zaměstnance příslušné kategorie zaměstnanců vyjadřuje všechny pracovní příjmy (základní mzdy, osobní příplatky a ohodnocení, prémie a odměny, podíly na výsledcích hospodaření a náhrady mzdy), které byly zúčtovány zaměstnancům v evidenčním počtu podle příslušných platových a mzdových předpisů.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb představují tržby za prodej vlastní hmotné a nehmotné produkce externím odběratelům.

Tržby za prodej zboží představují tržby za prodej obchodního zboží, tj. produktů nakoupených za účelem dalšího prodeje v nezměněném stavu.

Výkony včetně obchodní marže zahrnují tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, obchodní marži (rozdíl mezi tržbami za prodané zboží a náklady na prodané zboží), změnu stavu zásob vlastní výroby a aktivaci materiálu, zboží, služeb a dlouhodobého majetku.

Výkonová spotřeba - spotřebované nákupy (hodnota spotřebovaného materiálu a energií) a služby (externí služby, náklady na reprezentaci a drobný nehmotný majetek, o kterém účetní jednotka rozhodla, že není dlouhodobým majetkem).

Účetní přidaná hodnota je rozdíl mezi výkony vč. obchodní marže a výkonovou spotřebou.

Výnosy představují souhrn provozních, finančních a mimořádných výnosů jednotky.

Náklady celkem jsou provozní, finanční a mimořádné náklady za sledované období s výjimkou účtovaného předpisu daně z příjmů a převodu podílu na výsledku hospodaření společníkům.

Výsledek hospodaření představuje rozdíl mezi výnosy celkem a náklady celkem za sledované období. Nabývá buď podoby zisku (kladný výsledek hospodaření) nebo ztráty (záporný výsledek hospodaření).

Rentabilita nákladů je vypočtena jako podíl souhrnného zisku za subsekcí na nákladech celkem.

Zásoby vyjadřují stav nakoupených zásob (materiálu, zboží) a vnitropodnikových zásob (nedokončené výroby, polotovarů vlastní výroby, výrobků a zvířat). Zásobou mohou být také předměty dlouhodobé spotřeby s cenou do částky stanovené zákonem o daních z příjmů (40 000 Kč).

Hrubé pořízení dlouhodobého majetku představuje sumu výdajů, které vykazující jednotky vynaložily na pořízení dlouhodobého majetku (koupí, vytvořením vlastní činností, nabytím práv k výsledkům duševní tvořivé činnosti), spolu s celkovou hodnotou dlouhodobého majetku získaného formou bezúplatného nabytí, nebo převodu podle příslušných legislativních předpisů, nebo přeřazením z osobního užívání do podnikání. Dlouhodobým majetkem se stávají věci uvedené do užívání. Uvedením do užívání se rozumí zabezpečení všech technických funkcí potřebných k užívání a splnění všech povinností stanovených právními předpisy, např. stavebními, ekologickými, požárními, bezpečnostními a hygienickými.

Produkce místní činnosti jednotky obsahuje i produkci předanou jiné místní činnosti jednotce téhož podniku.

Index produktivity práce je od 1. 1. 2001 je počítán jako podíl indexu tržeb z průmyslové činnosti k indexu počtu zaměstnanců.

Tab. 16-3. až 16-6. Index průmyslové produkce

S účinností od ledna 2006 ČSÚ změnil metodiku výpočtu indexu průmyslové produkce (IPP) a současně podle této metodiky přepočítal časové řady zpětně od roku 2000. Důvodem uplatnění nové, alternativní metodiky výpočtu IPP byly rozsáhlé změny ve struktuře průmyslových výrobků a průmyslových služeb zpracovatelského průmyslu (sekce D), které neumožňovaly plně využívat indexy průmyslové produkce jednotlivých výrobků a jejich agregací po roce 2005.

Při výpočtu IPP za zpracovatelský průmysl (kromě subsekcí DF – oddíl 23 – Výroba koksů, jaderných paliv; rafinérské zpracování ropy) jsou využívány indexy tržeb za vlastní průmyslovou činnost ve stálých cenách podle dvouciferných oddílů OKEČ. Dílčí indexy tržeb za vlastní průmyslovou činnost podniků zařazených podle své převažující činnosti do odvětví zpracovatelského průmyslu na úrovni dvouciferných oddílů OKEČ se pak dále váží vahami stanovenými podle podílů těchto oddílů na vytvořené přidané hodnotě průmyslu celkem. Změna metodiky výpočtu představuje posun od výrobkové metody k podnikové.

V případě sekce C – Těžba nerostných surovin, subsekcí DF a sekce E – Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody je výpočet založen na váženém aritmetickém průměru objemových indexů produkce vybraných reprezentantů pomocí dvoustupňového systému vah.

Index průmyslové produkce je indikátorem měsíčních změn „fixované“ přidané hodnoty, spočitatelným za celek i strukturovaně podle subsekcí, (alfabetického) znaku odvětví. Fixovanou přidanou hodnotou se rozumí aproximace přidané hodnoty závislé pouze na změnách objemu produkce vybraných produktů uvedených sekcí a subsekcí DF a odvětvového složení celkové průmyslové produkce, nikoli na změnách cen a obsahu přidané hodnoty v jednotlivých průmyslových produktech a v tržbách za vlastní průmyslovou činnost jednotlivých podniků a jejich seskupení do dvouciferných oddílů.

Měsíční IPP je počítán k jedinému základu, tj. k průměrnému měsíci bazického roku 2000 (průměrný měsíc 2000 = 100), od kterého jsou odvozeny měsíční a kumulativní meziroční IPP. Vypočtené IPP jsou agregovány podle sekcí, subsekcí a oddílů a podle 5 hlavních průmyslových seskupení (MIG – *Main Industrial Groupings*: energie, výrobky pro mezispotřebu, investiční výrobky, výrobky dlouhodobé spotřeby a výrobky krátkodobé spotřeby).

IPP je počítán z výsledků statistických zjišťování u zpravodajských jednotek (podnikatelských subjektů) s převažující průmyslovou činností a s počtem zaměstnanců 20 a více, bez ohledu na právní formu.

Tab. 16-7. Vybrané ukazatele průmyslu podle územního členění

Údaje jsou čerpány z ročního výrobního výkazu o průmyslové produkci a dalších ukazatelů v regionálním členění za podnikatelské subjekty s převažující průmyslovou činností a s počtem 20 a více zaměstnanců.

Součet hodnot produkce za jednotlivé místní a činnostní jednotky v daném podnikatelském subjektu neodpovídá hodnotě produkce tohoto podnikatelského subjektu vzhledem k různému zařazení vnitropodnikového obratu.

Tab. 16-12. Výroba vybraných výrobků

Produkce vybraných výrobků zahrnuje veškerou produkci daného výrobku nebo jejich agregátu vymezeného příslušným kódem. Jde o ukazatel typu hrubého obratu, který zahrnuje i objem produkce předané v rámci podnikatelského subjektu k další výrobě či do zásob. Obsah kódu vybraného výrobku (agregátu) je specifikován v Seznamu vybraných výrobků pro vyplnění výkazu Prům 2-12, který vychází ze Standardní klasifikace produkce.

Údaje v tabulkách 16-1. a 16-2. a 16-8. až 16-12. jsou plně srovnatelné s údaji publikovanými ve statistických ročenkách minulých let. V tabulkách 16-3. až 16-6. je použita při výpočtu IPP báze a váhová struktura roku 2000. S účinností od ledna 2006 ČSÚ změnil metodiku výpočtu indexu průmyslové produkce (IPP) a současně podle této metodiky přepočítal časové řady zpětně od roku 2000.

* * *

Další podrobnější údaje je možné získat v publikacích ČSÚ vydávaných podle Edičního plánu na rok 2006 v tematické skupině 8 – PRŮMYSL, STAVEBNICTVÍ, podskupině 80 - Průmysl:

- „Průmysl České republiky“ - měsíčně, 65. kalendářní den
- „Průmysl České republiky – revize dat za rok 2005“ - měsíční údaje – červen 2006
- „Vybrané finanční ukazatele průmyslu ČR v roce 2005 a v 1. pololetí 2006“ - červenec, listopad 2006
- „Výroba vybraných výrobků v průmyslu 2005“ - červen 2006
- „Zaměstnanci a využití pracovní doby v průmyslu v roce 2005“ – září 2006
- „Ekonomické výsledky průmyslu ČR v letech 2000 až 2004“ – červen 2006
- „Vybrané ekonomické výsledky malých a středních subjektů ČR v letech 2000 až 2004“ – červen 2006.

Další údaje jsou zveřejňovány na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

- http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/prumysl_energetika
- <http://vdb.czso.cz/vdb/>